

Èsa de două ori in septimana: **Joi-a si Dominica**; era candu va pretinde importantia materielor, va esi de trei seu de patru ori in septimana.

Pretiuul de prenumeratiune.

pentru Austria:
pe anu intregu 8 fl. v. a.
diurnitate de anu 4 fl. v. a.
patrariu 2 fl. v. a.

pentru Romania si strainetate:
anu intregu 12 fl. v. a.
diurnitate de anu 6 fl. v. a.

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespundinti si nostri, si de a dreptulu la Redactione **Stationsgasse Nr. 1**, unde sunt a se adresá si corespundintiele, ce privescu Redactionea, administratiunea seu expeditura; câte vor fi nefrancate, nu se vor publica.

Pentru **anuncie** si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde câte 7 cr. pe linia; repetirile se facu cu pretiu scadutu. Pretiuul timbrului câte 80 cr. pentru una data se antecipa.

Invitare de prenumeratiune

la

„ALBINA“

pentru alu IV-lea patrariu de anu, ce incepu la 1. octombr. Pretiurile si conditiunile remanu cele de pana acuma, precum se vedu insemnate in fruntea foii. — **Redactionea.**

Telegrame.

Sibiu, 1. nov. n. 3 ore, 35 m.

Astadi Popasu alesu cu 64 voturi ale partidei nationale, contra 40 voturi pentru Popea. Ordine completa.

Babesiu.

Sibiu, 2 nov. n. 2 ore d. m.

Contrarii Popeisti nemangaiati. „Telegrafulu“, rivalisandu cu inamicii straini, vrsa veninu si focu, principalminte asupra lui Babesiu, celu atatu de rezervatu. Deputatiunea Congresuale la Majestatea Sa plca mane. E compusadin: Bologa, Vassicu, Lemenyi si Floca sub conducerea vicariului Matianu. Totu mane e deschiderea congresului ordenariu si numirea comisiunilor pentru pertraptarea obieptelor de deslegatu.

Victore.

Budapesta, in 4 nov. n. 1874.

Mare lupta fu ieri in Svatalu tieriei unguresci, caci — s'au inceputu desbaterile asupra proieptelor de legi, modificate asta vera in cas'a boiarilor.

Novel'a electorale a fost primulu proieptu, in care avura parintii terei se si dee gréti'a, pentru a intra in activitatea loru din sesiunea ultima a acestui periodu dietale. Modificatiunile ce recomandau boiarii in acestu proieptu tote erau de a dou'a mana facia de cea din §-lu 5 a acestei novele; caci acesta modificatiune cuprindea in sene momente decidetorie pentru viitorulu Ungariei, fiindu ea intocmita de a dreptulu pentru a sugruma pe unu poporu de mai 3 milioane de sufete.

Primirea acestei modificatiuni era deci cea mai eclatante proba, ca in Ungaria nici ca se mai reflecta la intere-

sele statului, ci dreptatea e numai unu jocu alu siovinismului si numai consideratiuni si interese de ale rasei stepanitorie sunt decidetorie in acesta patria, locuita de mai bine de catu doue parti din trei de neamuri cu limba, datine, moravuri, aplecari si aspiratiuni natiunale cu totul deosebite de cele ale minoritatii de la carma.

Triumfulu nepoliticeii modificari a infumuratiloru ruginti ar fi deschisu o prapastia mare intre romani si magiari, elu ar fi instrainatu sufetele aloru mai trei milioane de cetatieni intru atata, incatu nu scimu, dac s'ar mai fi potutu apropiá unele de altele; er instrainarii romaniloru — ar fi urmatu si cea a celoru alalte natiunalitati nemagiare, caci s'ar fi ivitu clipita, in care ar fi potutu vedé cu totii, ca nu mai au locu unde stau, si asiá si-ar fi cautatu de capu care in catro.

Sunt caracteristice in asta privintia cuvintele lui „P. Lloyd“ din mercuri-a trecuta. Numita foia, dupa ce — pe temeulu datelor oficiali, catu se pote de autentice, ar fi documentatu, catu de absurda si reactionaria este restrictiunea pretinsa de magnati si catu de falsu este calcululu ce l'au facutu — mumiele secliloru trecuti, ce siesu in sala museului ungurescu din Pesta, apoi scrie asiá:

„In fine, de desperatu pucina pricepere sanetose jace intru aceea, candu ajungemu a voi, ca prin astfelu de modilce mititele — se sustienemu superioritatea nationale a rasei magiare; rezultatulu ar trebui se fie numai spre stricarea pacii nationale si consolidarii interne. Chiar concediendu, ca prin statorirea facuta in Cas'a de diosu s'ar intari considerabilmente grup'a alegeitoriloru romani in Transilvania, prin care intarire s'ar alege doi, dora si trei deputati romani pentru Dieta, — ei bine, apoi — ce ar fi urmare? — Ar fi aceea, ca am avé in locu de unulu, patru Babesiu in Dieta, dar — ii-am avé in Dieta, adeca pe terenulu unde stepanirea nostra este neclatinabile, unde elementele anti-nationali nici nu sunt considerabili nici periculose, precandu eschiderea fortata a poporatiunei romane din sfera politica, n'ar avé altu resul-

tatu, decatu esagerarea agitatiei, carea este cu atatu mai periculosa, fiindu ca si-ar lua calea pe sub pamentu, pre unde nu s'ar poté urmari.“

Intieptiunea parintiloru patriei a facutu inse, ca tiéra se scape de acesta cercare descompunetorie. S'au luptatu, si pe morste si pe vietia, cei orbiti de interese personali si despretiitori de consideratiuni si interese de stat, ca se duca si acu pe ghiacia pe parintii patriei; au trecut inse tempurile, candu Keményestii erau eschisivu competinti in cestiunile ardelene si numai informatiunile loru asupra Ardealulu treceau de sengure nefalibili. Au mai studiatu de atunci si altii relatiunile ardelene si au aflu indemnul rentatióseloru informatiuni a Keményestiloru. Astu-felin in siedintia de ieri, c. Szapáry a documentatu cu cele mai autentice date, ca nu e periclu pentru magiarismu prin legiferarea §-lui 5 din novel'a electorale, dupa tesstulu primitu asta vera in cas'a reprezentativa; er Dieta in urm'a estor'a a primitu tesstulu seu originale, respingendu modificatiunea boieresca, cu 94 contra 67 de votu!!

Noi ne bucuramu si cu noi trebuie se se bucore totu patriotulu adeveratu — si numai pentru ca parintii patriei au sciutu a feri patria de unu mare periclu, respingendu o modificatiune si mai nedrepta si care era calificata a croi multe desastre pentru tiéra. Novel'a electorale si asiá e nedrepta facia de ardeleni, si de aci apoi patriotii adeverati s'au sciutu feri a o face si revoltatorie de suflete. Onore si recunoscintia loru!!

Dela Congresulu nationale.

Sibiu, in 2 noiembrie n. 1874.

Domniloru de la Albina! Prevedu ca invingerea ce o reporta partia liberala a congresului nostru la alegerea de de ieri, tocmai pentru ca ea isbi atatu de ageru in credintia desiarta si intipuirea vana a contrariiloru, are se intempine — chiar pre cum i-au premersu — cele mai desuichiate mistificari si denaturari, ale caroru lungu si uritu siru deja l'a inceputu astadi minunatulu nos-

tru *Telegrafu Romanu*; deci pentru d'a usura publiculu nepreocupatu priceperea si judecarea drepta a lucrului, mai nainte de a vi descrie greulu cursu alu siedintieloru si desbateriloru premerse actului de alegere si insusi acestu actu, care dealtmintre se petrecu in ordine si fora nici unu incidinte mai insemnatu, — aflu de lipsa a ve informa pozitivamente despre constituirea partitei nationale liberali, alu carei opu este alegerea parintelui metropolitu *Ioane Popasu*.

Indata dupa sosirea sa aici, dlu *Babesiu* a pasitu la lumina cu ideia, d'a se constitui membri nepreocupati de care-va personalitate — pe bas'a unoru principia conducetorie — intr'o partita liberala, formalmente legata prin solidaritate.

Insemnatarea acestei ideie into s'a cuprinsu de catra barbatii cei practici; de unde Babesiu, cu incuviintiar ea acelor'a, in data a si formulatu acele principia si — a adusu propunerea sa naintea conferintiei generali a tuturor domniloru deputati de la congresu. Ei, dar aci dede propunerea de grele pedece; multi nu poteau se pricepa bine necesitatea si scopulu; dar — desclinitu domnii ce venisera la congresu sub stindartulu parintelui *Popa*, nu voiau se scia de altu program, si tocmai pentru aceea prurupsera in cele mai infocate atacuri si suspiciunari contra propunerii lui *Babesiu*. Acest'a vedindu *Babesiu*, in midiloculu desbateriloru si-retrase ideia dintr'o adunare, unde se convinsu, ca — pentru preocupatiunile personali ale multora pan' la inversiunare, nu pote fi apretiuita fora patima.

Se convocá apoi prin dlu *Antoni* de *Mocioni* — pe a trei-a di, joi in 29 opt., o conferintia espresu numai a domniloru deputati, neingagiati cutarei persoane si asiá-dara dispuși de a se ingagia in solidaritate pe temeulu unei programe de principia. Aci *Babesiu* de nou si-propuse si desfasiura ideia, carea in data fu apretiuita si adoptata; puncturile special se luara in desbateri si se statorira in cea mai buna armonia, si — program'a

FOISIÓRA.

Arderea cadavreloru.

(Discursu pronunciatu in Adunarea gen. a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, tienuta la 10 augustu 1874, in Deva.)

(Urmare si fine.)

Progresulu ce a facutu ideia arderei cadavreloru, intr'unu timpu atatu de scurtu, e in adeveru supridietoriu. In Italia, Germania, Anglia — ferbe lumea pentru realizarea ei. In Belgia s'a formatu o asociatiune, sub patronagiulu unei societati de invetiati, pentru respandirea ei. In Elvetia, si anume in Zurich, la o adunare, — conchiamata in caus'a acestei reforme, carea acolo a devenitu, din caus'a teritoriului restrinsu — o cestiune urgente a dilei, — poporulu n'a incaputu in sala. S'a conchiamatu dar o alta adunare, in localitatea cea mai spaciósa din Zurich, carea e o bisericu. Act au chiarificatu cestiunea barbati de specialitate, din tote punctele de vedere. Multimea adunata, barbati si femei din tote clásile, fu preste totu cucerita, si numai decatu se si primi unu proieptu de statute, pe bassca carnia multi se inscrisera de membri la o asociatiune cu oblegamentulu de a-si permite arderea corpuriloru dupa morste. Asiá in

Berolinu, Berna, Gratiu, Dresda, Viena etc. Magistratulu Vienei a dispusu construirea unui aparatu, dupa sistemulu regeneratioru alu lui Siemens, cu care s'ar poté face incercari in cetati mai mici si pe la sate. Dr. *Klug* a demonstratu pe scen'a teatrului „Stampfer“, inaintea unui publicu numerosu, arderea unui iepure, si operatiunea a succesu pe deplinu. O societate pentru ingrigirea imormentariiloru — „Entreprise de pompes funebres“ — a si facutu ofertulu magistratulu urbei residentiali, pentru intreprinderea arderei cadavreloru, si asiá se crede ca nou'a reforma — in Viena catu de curendu se va introduce. — Inaintea senatulu din Budapesta inca s'a substernutu unu proieptu de resolutiune, conformu caruia arderea cadavreloru se fie obligatoria dela 1. ianuariu 1875 preste totu teritoriulu capitalei. In cerculu reprezentantiloru — proieptulu e bine primitu, numai contra terminulu se facu obieptiuni. Uniunea universitatii din Cambridge, o corporatiune de inalta autoritate pe terenulu sciintiei, a decisu spriginirea ideiei. In fine in Italia noulu proieptu de lege sanitaru cuprinde si unu paragrafu despre arderea facultativa a cadavreloru; acestu proieptu, nu suferu indoieia, ca in timpulu celu mai scurtu se va redica la valóre de lege.

Obieptiunile, ce se facu contra ideiei —

sunt asiá de slabe, incatu cea mai mare parte abia merita mentionarea. — Dintre tote inasa aceea afirmatiune mi se pare chiar ridicula, cum ca invierea numai dupa ingropare e posibilu. E de mirare cum acesti omeni, spiritualisti per ex excellentiam, pretiuescu atatu de multu materi'a, incatu dorescu a portá si dupa inviere corpulu ce a putreditu. Vai si amaru de sufletulu acelu, care ar fi silitu se pote si in cealalta lume podagr'a in petioru si reumatismulu in spinare! — Catolicii vechi dicu ca prin ardere s'ar respii relichiile ómeniloru, cari ar trebui mai tardiu consacratu intre cei santi. Acest'a — pre noi romanii nu ne privesce, caci noi pre contemporani nu ii trecemu intre cei santi. —

De ore care insemnate sciintifica e obiectiunea antropologiloru, cari se temu, ca prin nimicirea ósaloru nu s'ar mai poté face studii frenologice si astufeliu s'ar impedeá propasirea sciintiei despre desvoltarea raseloru omenesci. Acestu argumentu inasa se combate cu gradulu de perfectiune, la care a ajunsu sculptura, pictura, fotografi'a, litografi'a etc. cari suplinescu pe deplinu remasitiile producteloru naturei.

Invectivele cele mai grave le face politia criminala, dicandu ca multi individi, cari comitu crim'a inveninarii, nimicindu-se „corpus delicti“ ar scapa de pedepsa, er pan-

acum in unele casuri numai prin desgroparea mortiloru au venitu la lumina atari crime. Acestea sunt gravamini intr'adeveru considerabili, dar bassea acestora nufermane neclatinata. Dr. *Iarchini Bonfanti* a demustratu empirice, ca in decursu de 26 de ani, si dintre mii si mii de procese criminali — numai in 10 casuri s'a dispusu desgroparea cadavreloru, si din acestea 10 casuri numai la 4 s'a constatatu crim'a, si acestea patru au apartienutu unui si aceluasi procesu. Pentru asigurarea si din asta parte, s'ar poté introduce sectiunarea obligatoria, carea ar dá si sciintiei unu aventu puternicu. Intr'altel sanetatea a mii de ómeni merita orcesi-care sacrificiu.

IV.

In fine se trecemu la partea de inchieiare.

Noue romaniloru, in lupt'a nostra pentru esistencia si cultura, adese ni s'a imputatu, ca din tote lucrurile facemu cestiune de nationalitate. Acesta imputatiune a strainiloru, cu catu e mai justificata, noi cu atatu mai satisfacuti trebuie se fimu in consciintia nostra nationala. Pana candu natiuni ajunsu la culmea progresulu se simtu destulu de puternice, pentru d'a croi planuri cosmopolitice, noi romanii restrinsi la caminulu nostru — deca voimu se esistemu ca natiune, trebuie tote lucrurile, câte directu seu indirectu

fù gat'a, si se subscrise la momentu de 60 de domni deputati. In decursulu conferintelor urmatórie se mai adausera 5 subsemnari, astfelu in câtu facia de agendele Congresului se aflá ingagiati cu parol'a sa unu numeru de 65 de deputati dintre 108 ai congresului electorale, si respectivminte 56 între 82 ai congresului ordenariu.

In data dupa constituirea partitei prin alegerea dlui *Ant. Mocioni* de presiedinte si a dlui *Diamandi Manole* de vice-presiedinte, ér a dlui *Pavelu Rotariu* de notariu, veni la vorba cestiunea precizării *solidaritãtei*, de carea are sè se tiena partit'a; apoi interesulu coatergerii partitei cu capii bisericesci si cu cealalta partita. Cu precisarea solidaritãtei fù insarcinatu *Babesiu*; ér pentru scopulu reprezentãrii partitei in afara se alese unu comitetu constatatoriu din presiedinte si din domni: *Hania, Bologna, Mesiota, Ios. Belesiu, Desseanu, Aless. Mocioni, Cimponeriu*.

In cea mai de aprópe conferintia, *Babesiu* propuse definitiunea solidaritãtii, carea se splicã si lamuri si apoi primi peste totu.

Astfelu s'a constituitu partit'a liberale, carea apoi apucã a conduce tóte pana scóse la capetu alegerea candidatului seu, la a carui candidare numai sambata nóptea, dupa lunga desbatere, apretiuindu tóte imprejurãrile — ajunse a se intruni, supunendu-se minoritatea votului majoritãtii, in fruntea carei stãu 15 deputati de distinctiune din Archidieceasa.

Acestea premitendu, éta acum tessulu essactu alu actului, prin alu carui subscriere s'a obligatu acésta partita:

Dechiaratiune.

Subscrisii, condusi intru activitatea lor pe terenulu bisericescu, scolare si fondationale — de principiale, pre cari le tienemu de salutarie si oportune pentru necesariulu progresu pro acestu terenu, ne-am impreunatu si ingagiatu pe temaiulu solidaritãtei la **program'a**:

1. Sustienerea in tóta valórea, prin tóte mediele legali, cu tóta firmitatea — a autonomiei nóstre bisericesci, garantate prin legea tieriei, art. IX dela 1868, si regulate prin pre-naltu-sanctiunatul statutu organicu.

2. Desvoltarea succesiva, si staruint'a pentru aplicarea practica a dpositiunilor statutulu organicu — in tóte partile sale, in sensu si modu liberale.

3. Pe temeiulu acestoru tendintie legali si literali — constituirea intr'o partita **liberale solidarãta activa**, in contra *reactiunii*.

Sibiu, 17/29 septembrie 1874.

(Urma 65 de subscrieri.)

Éta — din cuventu in cuventu si definitiunea solidaritãtei, de carea amintii mai susu:

Solidaritãtea partitei liberali dela congresu:

In cestiunile, *deliberate* in conferint'a partitei, toti votédia conformu majoritãtii pronunciate.

Cine dupa consciint'a sa, in cutare casu speciale de interesu secundariu, nu se pote supune, are voia d'a se abtine de la votu in congresu.

In casuri candu in conferintia nu se pote mediloce o majoritate pronunciate, séu unde se luera despre cause de natura. incãtu insasi majoritatea lasa mana libera membriloru, fie-cine votédia nerestrinsu.

In cestiuni *nedeliberate* in conferintia, este a se incercã o contielegere între membrii, cari voru a participa la desbatere; ér neintrandu nime din partita in desbatere, séu manifestandu-se divergentia de opiniuni între membrii participatori in desbatere, la votare in congresu membrii partitei vor urmã opiniunei mai liberali. —

In fine mai am a observã numai atãt'a, cà — pre câtu mi este conoscutu, acésta este prim'a partita numerósa si formalmente ingagiata si cunstituita la Congresulu nostru. Déca pona acuma atare n'a fost de lipsa, apoi n'avemu de câtu sè ne bucurãmu; pre cum d'alta parte avemu sè ne fericitãmu, cà fiindu atare constituire între imprejurãrile de facia absolutminte necesaria, ea s'a si intemplatu prin medilocirea celoru mai demni barbati nationali si liberali ai nostri.

Si — pre acésta partita, onorabilulu *„Telegrafu Rom.“* mereu o intitula de *„Clica!“* Ei bine, déca acésta partita, in carea s'a concentratu elit'a bisericeii si natiunei, este o „clica“, apoi ce este minoritatea din congresu, compusa mai peste totu din nisce ómeni, de cari Romanimea nici n'a mai auditu, cà ar — esiste?! —

Din Bucovina.

„Las' sè se hranéscã sã ei, càci sã ei au sufletu!“, asiã dicea poporulu nostru candu strainii, lipiti pamentului, descalcéau in tier'a nóstra si flamandi si setosi prebegiãu in tóte partile ei; ér dupa ce prebegiãtii au ajunsu a-i dá ghionturi morali si fisice, bunulu nostru poporu dice: *„las' cà li va respãtã Ddiu!“* Astu-feliu din mil'a si bunetatea de anima a poporului, prin nepasarea clerului, prin cosmopolitismulu nobilimii, in fine din mil'a si prin scutul celoru puternici, spriginiti acestia de neunirea si orbiã intielegintiei nationali, — au crescutu din di in di numerulu celoru lipiti pamentului si flamendi peste mesura — pana la vro 60.000 de suflete; ér totu din acelesi cause au ajunsu acesti-a a dispune ei de sortile multimii de 450.000, ale acelei multimi, ce a sustienutu si aperatu tier'a si o sustiene si apera si astadi prin sudórea fetiei sale si prin sangele seu, ale acelei multimi, care in bunetatea animei sale ajutã pe lipsiti si îi crescu, fora inse a-si aduce aminte, cà cresce si laptédia vîpere. —

„Poporulu n'are cultura si nice nisuintia spre bine,“ s'au disu si se dice; dar' nimene nu intréba pre cei ce dicu astfelu, cà a cui detorintia ar fi fost si este in prim'a linia, de a se ingrigi de cultur'a poporului, si — res-

pundindu-se cà s'au ingrigitu indestulu, nu îi intréba cà pentru cultur'a caruia poporu s'au ingrigitu? Ér incãtu n'ar fi avendu poporulu nostru nisuintia spre bine — cea ce nu este adeveratu — nu intréba érase nimene, cà ar poté óre avé unu poporu nisuintia spre bine, candu in fati'a lumii este intimpinatu de venetici, la totu pasulu, prin cuvinte degradatórie, descuragiatorie si impinsu prin aceste a veni la trist'a cunoscintia, cumca onestitatea si dreptatea nu mai afla scutu pe pamentu, si apoi afland si aceea cà l'au parasitu toti nemultimitorii, pe cari îi satura, pana si biserica, ultimulu refugiu alu unui poporu impilat. —

„Poporulu este dedatu betiei“, ni se dice mai departe; dar nimene nu intréba de causele acestui adeveru pré intemeiatu; nimene nu cêrea, cà cine si cu ce felu de mediloce l'ademenosee spre betia; nimene nu vede, cum cara popusioii din casa pe furislu, pana si copiii, spre a capetã de la jupanulu carcimariu Laiba — rachiul otravitoriu séu érb'a bouli in locu de tutunu. —

Pe candu bietulu poporu se jafuesce de catra speculanti, si ajunse préda unoru intreprenderi; pe candu se luera sistematicu spre ruin'a lui morale si materiale; pe candu i se vinde la tóba most'a si cresce pe di ce merge multimea unui proletariatu ticalositu; pe candu — partea cea mai mare a clerului dà mana cu impilatorii, si vinde viitorulu copiloru si alu poporului pen tru câte 100 fl., ce i se dau ca mila din fondulu bisericeii gr. or. nu ca sè-si prinda si acopere vro nevoia, ei — ca sè se implinéseca dis'a cà „male parta male dilabuntur“: pre atunci intielegint'a cea nestricta inca, se svercolesce in còce si in celo fora a avé unu scopu bine tiermuriu. Ea nu pricepe, cà ar trebui, sè-si adune tóte puterile, sè-si incépa organizarea si disciplinarea prin o foia, macar câtu de neinsemnata, prin carea sè deschida ochii poporului si sè-si apere, nu mai multu, nici mai pucinu, decâtu — **esistint'a!** Ar trebui sè precépa acea intielegintia, cà este o cerintia vitale, de a pune stavila inundãrii si propagandei galitiene, si acésta se pote face prin o impacare cu fratii de aceea-si lege si sórte, càci acea propaganda e totu atãtu de periculósa pentru biserica, ca si neltirile celoru ce o protegu pentru binele publicu alu tieriei. Cu câtu mai lungu tempu vom remanè — in nepasare, cu atãt'a contribuimu si noi la scopulu fiuale alu strainiloru: *„biserica gr. or. — fara poporu, dreptu romanu — fara Romani!“* Cine are ochi de vediatu sè vedia! Poporulu nu porta vin'a; elu e bunu, noi inse candamnabili, cà nu-lu luminãmu si conducemu in unire. —

Dar, sè ne întórcemu dela acésta icóna trista, sperandu si in mai bine; sè vorbimu acuma ceva si de mangaiare.

Am cititu cu deosebita bucuria statutele facute de consistoriulu nostru in scopulu infintãrii unei fundatiuni cu numele „fun-

datiunea Teofilana“, pentru ajutorarea de studinti seraci de relegea gr. or. Intr'adeveru unu lucru fórtu la timpu si de cea mai mare necesitate pentru noi, candu considerãmu cumca poporulu nostru — dicendu oblu — i este inchisa calea spre cultivare.

Lasandu la o parte starea rea materiala, in carea se afla poporulu si nebagandu in séma si acea impregiurare, cumca institutele de cultura mai insemnate se afla prin orasie, unde vine greu pentru parintii de la tiera, chiar pentru cei cu stare si chiar si pentru preutii nostri, de a-si sustienè coppii cu cheltuecele recerute, pe candu locuitorii orasielor — strainii — nu intimpina nice o greutate si in acésta privintia, . . . cunoscint'a limbii germane, — conditio sine gua non spre a fi primiti coppii in gimnasie, scólele reali si scólele de industria si in cea agronomica — este o stavila destulu de a poté face cultivarea ilusoria, incãtu privesco poporulu nostru.

Ovrei si germanii propasiescu, pe candu indigenii trebuie sè chiehtëseca cu copii loru câte 2—3 ani mai multu, numai ca sè se indeletnicéseca in limb'a germana, ér apoi fiindu primiti cane-canesce, sè se torturoze bietii baeti si sè-si sferme capulu, invetiandu numai mecanicu, inca vro 4 ani, pana ce abia sunt in stare de a-si pricepe obiectele ce li se propunu, din care cauza numerulu copiiloru romani scade din anu in anu totu mai multu, pe candu strainii cresc in proportiune geometrica ce se pote vedé din datele statistice.

Vorbindu numai de cele dóue institute medie gr. or. de cari se dice, cà sunt create pentru poporulu nostru, vedemu, cà in scóla reale din Cernauti, între 600 de studenti — abia 50 sunt de legea gr. or. — notabene cu cei din Romania si Basarabia la unu locu — fatia de peste 400 ovrei, din cari cei mai multu din Galitia; restulu sunt rom cat. séu gr. catolici. Ér' la gimnasiulu din Suceava in anul trecut au fostu inserisi in prim'a classe între 70 numai — 17 gr. or. in estu anu numai 12 gr. or. între 67, între cari 40 ovrei, si apoi acésta la acestu gimnasiu, unde profesorii indigeni sunt dejã in majoritate precumpenitória si funde apoi, ca si in Cernauti, limb'a romana este numai *suferita**) standu fie caruia studente in voia a cere sè fi dispensatu de la acestu obiectu — se in tielege cà spre a nu dá inundarea straina nici de o piedeca in studiu si spre a i se documentã poporulu aieve, cumca institutele sustienute de dinsulu nu sunt pentru dinsulu.

*) Cu ocaziunea inspectiunii militciei in Suceva va din partea arhiduceului Rainer (in septembrie a. c.) presentandu-i-se între alte corpuratiuni si corpulu profesoral dela gimnasiulu de acolo, intréba arhiducele între altele si de limb'a de propunere, si respundendu-i-se cà este cea germana, intréba mai departe ori de nu suntu macar clãsi paralele, pentru ca sè se propuna si romanese, si spunendu-i-se cà nu sunt, — si sprese mirarea, dicendu cà prin aceea se ingreuna cultivarea poporului, deorace fiecare poporu se cultivedia mai usoru in limb'a sa si asiã ar trebui sè fie si la acelu gimnasiu, redicatu anume pentru romani.

ne atingu — cautate si exploatate *din punctu de vedere nationale*.

Marea reforma a arderei cadavreloru, afara de falósele nemarginite, de cari impartasindu-se intrég'a omenimo, are sè profite si natiunea nóstra, specialminte pentru poporulu romanu promite interese necalculabili. —

Sè incepemu si aici antaiulu sanetatei.

Am amintitu, cà provinciile locuite de romani sunt in fie care anu bantuite de morburi infective, produse prin miasme, cum sunt frigurile malorice,*) tifoide etc. Acestea locuri sunt fórtu dispuse pentru epidemie, cum e de es. coler'a. Sè mai adaugemu catra acésta, cà poporulu nostru tieranu cu nefericite-i posturi, cari trecu preste diumetatea anului, — se nutresce fórtu miseru, o imprejurare carea predispuie individulu pentru tóte bólele, ér principalminte pentru cele infective: astfelu vom avé inaintea nóstra incon'a fidela a miserabilei stãri sanitare, in carea se afla poporulu romanu. Acésta miseria, afara de canalisarea teritoriului, dedarea poporului la nutrementu mai substantiosu, mai

multu o va ameliorã secularisarea cimiterieloru si intruducerea arderei cadavreloru.

A dou'a, *economia* poporului nostru ar cascigã prin aceea cà lussulu ce se face la ornarea mortului ar încetã. Galbenii, talerii si vestimintele scumpe, acestea produse ale geniului si mun-ei tierancei romane, pretióse atãtu din punctu de vedere economicu, câtu si esteticu, — nu s'ar aruncã cu dens'a in grópa pentru a se nimicii, ci ar remanè si mai departe proprietatea familiei. In conusia va avé locu numai banulu destinatulu lui Carone. In câtu apoi pentru cimiteriele cassate, eu asi face o propunere. Fiindu de aceea credintia, cà sistem'a nóua la romanii — in cleru — ar aflá cea mai apriga opositiune, càci mare parte a clerului romanu numai anevoia s'ar induplecã a crede, cà nici ritulu nici stol'a nu va sè suferè nimeca prin arderea cadavreloru: asi propune alegea ca *autoritãtãle competinti sè lucre intr'acolo, ca teritoriulu destinatulu pentru cimiteriu, sè se adauga la fondulu parochiale*. Astfelu natiunea ar cascigã duplu: luminarea poporului prin preotii sei despre necesitatea si folosulu reformei si imbunetãtirea stãrei preotiesci. —

A trei-a, apoi, *egalitatea*, pentru carea atãt'a ne sbuciumãmu in viétia, dupa mórte celu pucinu am vedé cà ni ar fi asecurata. Tieranulu seracu se uita cu jale, cum cei mai

favoriti de sórte potu a asecurã pe mai lungu timpu intregitatea corpului si usiorã tierin'a d'asupra lui. Unii si-asiédi a mortii in cosciugu de metalu, alii inca in cripta de zidu, alii érase îi imbalsamedia; precandu sórtea lui poté lu-va aduce pana a fi ar uncatu intr'o grópa, fara cascigugu si nesantitu, dupa cum durere se intemple si in dilele nóstre cu unii individi, cari n'au pre nimenea. Sistem'a noua va preface tóte — in cenusia, fora deschilire.

A patr'a, in privint'a *moralului* arderea cadavreloru la noi romanii va produce aceea ce astadi nu e in stare a efectui instructiunea obligatória: *Estirparea celoru mai multe datini si credintie superstitiose*. Fantasi'a poporului, ajutata de ignorantia, i-a creatu o multime de fiintie imaginare, pentru cari la noi romanii existe unu cultu adeveratu. Romanulu are strigoii, *priculiciu, vâlva, paza, marti-séra, caii lui St. Tôderu*, — tóte creatiuni cari cea mai mare parte sunt in striusa legatura cu cadavrele ómeniloru. Pentru romanulu tieranulu cimiteriulu este loculu unde nóptea domnescu spiritele necurate, cari si-parasescu momenturile si vinu in satu a stricã celoru vii! — Nu e lipsa a mai continuã trist'a descriere a acestoru credintie desierte. Toti câti au traitu in mediloculu poporului dela sate le cunosc acéstea, si s'au pututu convinge si

despre diferitele manipulatiuni, carora suntu espusi acci nefericiti, cari suntu suspicionati de strigoii etc. Acestea dupa mórte li infigu unu pironu séu o frigare in còsta. Ér crim'a oribila ce s'a comis in ultim'a epidemie, in comuna B. unde 16 morti fura desgrupati, nimele lor scóse si mancate parte de locuitori, parte de cani, parte acatiate pe cruce si tóte acestea ca se scape de colera — intrece tóte barbariele. Durere acésta e fapta adeverata, si fù pertractatu dejã la tribunalulu Timisórei, de unde caus'a ajunse la curia. — Candu cadavrele si cimiteriele nu voru mai insuffã gróza in mass'a poporului si candu urn'a si columbariulu vor fi nescelucruri, cari vor implé de pietate si veneratiune pe fiecare muritoriu: atunci superstitiunea nu va mai avé bási; datine cari profanédia mortii nu voru mai osiste, si eu acestuc aseigu lu-aflu de celu mai mare ce putemu noi romanii trage din arderea cadavreloru! —

In fine a cinci-a, sè unu picu de *superbia nationala!* Am amintitu cà arderea cadavreloru, ca ceromonia funebra a sustatu la Romanii antici lungu timpu. Acum candu lumea civilisata, dupa unu siru de secli a ajunsu a recunóscce, cà cea mai rationala datina pentru asiediarea mortiloru a fostu cea a strabuniloru nestri: noi romanii, surcoii

*) Medicii din Anglia, Francia, Germania la noi vinu sè studiedie frigurile intermitenti, fiindu aici cunoscute loru adeveratu. In Viena, pe més'a de sectiune, ómenii din partile nóstre se cunosc de pe splina. Splin'a adevãca locuitorii teritoriului bantuitu de friguri e fórtu mare si vertósa.

O! egale-indreptare din legile fundamentale de stat, unde esti tu?!

Revinindu la susu numit'a fundatiune, o salutamu deci din tota anima, dorindu-i succesulu celu mai frumos si securi fiindu ca de o parte toti cei binecimentatori o voru sprigini cu aceea interesare co-o morita, er' de alt'a cumca nu se va intorce in daun'a nostra, ca multe alte fundatiuni din tier'a nostra ce le-au infintiatu in cea mai mare parte clerulu, nobilimea si poporul nostru din indemnuri bune si umane. Consistoriului nostru gratulandu i pentru acestu pasu adeveratu patriotic si crestinescu, lu-rugamu ca se nu uite si mai daparte de poporul incredintiatu lui si pentru care are se dee s'ema. Nu milioane daruite, nu palaturi Neroniane, nu mariri lumesci, nu acestea . . . voru scapa biseric'a si natiunea noastra de peire, ci ingrigirea si crescerea poporului prin purtarea de grije de binele lui morale si materialu, prin mangaere si imbarbare, atatu cu cuventulu catu si cu fapt'a spre totu ce e bunu si folositoriu Romanului si prin abateru lui de la totu ce strica poporului nostru. Pasiti deci dara inainte pe acesta cale si — ve va binecventu unu poporu nefericitu, carele blastema pre coi ce l'au parasitu, fugindu ca si pastorulu necredintiosu la apropiarea lupiloru si furiloru. —

Romania.

Am atinsu in nrii trecutii despre concentrare de torma a armatei romane; reproducemu inse aci unu raportu speciale, dupa „Romanulu“ :

Adi, candu manevrele s'au terminatu printr'o revista generale pe camp'la de dincolo de scol'a de agricultura, damu si noi s'ema, dupa relatiunile oficiali, despre efectuarea lor, escludendu ori-ce apretiare din parte-ne.

Joi, 3. optomvre, Domnitoriulu a pornitu din Sinaia, si a ajunsu la Ploiesci la orele 4 si diumetate dupa amedi. D. Florescu, ministrulu de resbelu, impreuna cu cartiarulu generale, pornise cu unu trenu speciale din Bucuresti si adastu in gar'a Ploiesci sosirea Mariei Sale, impreuna cu oficerii straini, tramisi de guvernule loru spre a asista la manevre, cati adeca sosisera in Bucuresti pana in diu'a de 3 optomvre.

Dupa primirea Domnitoriului, ministrulu de resbelu i-a prezentatu pre D-nii oficeri straini: D. colonelu de Nagy din statulu-majore austro-ungaru, D. colonelu Bobrikoff din statulu-majore rusu, si pe D. locotenentu Smith, oficeru de marina englesu. Domnitorulu apoi a pornitu spre Buzeu, unde a ajunsu la 6 ore ser'a.

Aci, impreuna cu tota suit'a, s'a dusu mai antaiu la catedral'a eparchiale, unde a fostu intempnatu de parintele episcopu alu Buzelui, si — dupa ce a ascultatu rugatiunea obicinuita, s'a suitu impreuna cu P. S. episcopulu in apartamentele palatului episcopale, unde era acceptatu de D. generalu Cernatu, comandantele trupelor concentrate la Buzeu, si de D-nii siefi de corpuri respectiv.

A dou'a di, veneri in 4. opt., Domnitoriulu a pornitu din Buzeu la locul unde se aflau trupele ce aveau se executate manevrele prescrise pentru acea di. Manevrele, ince-

loru, amu comite o crima fatia de aceste maretie umbre, candu nu amu respecta datin'a stramisiesca, carea pe atunci domnia, candu nimbulu Romei era mai gloriosu. Dar nu se pote ast'a! Noi cari numai atunci mai uitamu de necesurile dilei, candu adunciti in admirarea nesdravenelor fapte ale strabuniloru nostri, nu simtimu novoile ce ne impresora; noi cari caracterulu nationale ce lamu pastratu inca numai datineloru strabune lupotemu multiam: noi trebuie se fimu mandri a vedea, ca o datina antica ce o potemu numi a noastra, e pe cale d'a fi primita se se practicsedie de catra intrég'a lumu culta.

Fie care romanu va fi superbu a se pute partasi de aceleasi onoruri ultime, de cari avu parte unu Pompau, unu Augustu — Octavianu, unu Juliu Cesare, Brutu, Pliniu, Tacitu! — — — — —

Si acum se finimu. Candu am intreprinsu tractarea acestui objeptu am renunciatu dela aplause. Am doritu insa numai ca valorile progresului, carora noi romanii stavilira totu nu li vomu poté pune, — se nu ne afe nepreparati. —

George Vuia
doctorandu in medicina.

pendu din malulu Calnaului, s'au continuatu, trecendu prin Buzeu, pana dincolo de Dragaica

Mari'a Sa a statu pana la 6'ra l. si diumetate dupa amedi la aceste manevre, cari au fostu favorisate de tempulu celu mai frumosu si la cari unu mare numeru de cetationu din Buzeu venisera in trasuri si pe diosu se privesca. La 2 ore dupa amedi, M. S. a ajunsu la gar'a Buzeu, unde a luat dejunulu impreuna cu cartiarulu generale, si dupa aceea a pornitu cu unu trenu speciale din Buzeu, oprindu-se numai cateva minute la Ploiesci si sosindu in capitala la orele 5 si diumetate.

In acea sera M. S. a intrunitu la prandiu pe D-nii ministrii la palatu.

Sambata, 5 curente, D. consiliariu de statu D. I. Zinoviev, aginte diplomaticu si consule generale alu Rusiei, a avutu onorea a fi primitu in audiinta particulara de M. S. Domnulu si a-i remite o scrisore din partea majestatii sale imperatorulu tuturor Russiloru. Domnitoriulu in acea di a mai primitu succesiv in audiinta: pe baronu de *Michels*, aginte diplomaticu alu Francei, care a avutu onorea a-i presinta pe D. capitani de statu-majore de *Torey*; pe D-lu *Vivianu*, aginte diplomaticu alu Angliei, care a avutu onorea a-i presinta pe D. colonelu de statu-majore *Morris*; si pe D. A. *Sturza*, aginte diplomaticu alu Romaniei pe langa curtea din Belgradu, care — in lips'a D-lui *Petronievici*, aginte diplomaticu alu Serbiei langa curtea din Bucuresti, a avutu onorea a presinta Mariei Sale pe DD. loc.-colonelu *Tihomil Nicolici*, majorulu *E. Ciolac-Antici*, majorulu *G. Duca* si capitani *P. Popalovici*; dupa aceea D. de *Pfueh*, aginte si consulu generale alu Germaniei, a avutu asemenea onorea a presinta Mariei Sale pe D. majoru de *Renthe-Fink* din marele statu-majore generale prusianu. Toti acesti DD. oficeri au fostu tramisi de guvernule respectiv, spre a asista la manevre. Cu acesta ocaziune D. de *Pfueh* a avutu onorea a mai presinta Mariei Sale pe D. baronu de *Lindenfels*, vice-consule alu Germaniei la Iasi.

Domineca, 6 optomvre, Domnitoriulu a pornitu la orele 12 si diumetate dupa amedi din capitala, spre a merge la Draganesci, unde s'a stabilitu marele cartiaru-generalu alu trupelor concentrate.

Ser'a a lucratu cu ministrulu de resbelu si oficerii de statu-majore, dandu-le ordine pentru a dou'a di.

Luni, 7 optomvre, demaneti'a, Domnitoriulu a visitatu beseric'a din Draganesci, ambulantiile si spitalulu militariu, stabilitu ad-hoc aci. Apoi a incalcatu spre a merge se se face inspectiunea trupelor din divisiunile I-a si II-a. D-nii oficeri straini, tramisi spre a urma manevrele, sosira la orele 11 1/2 din Bucuresti la Draganesci, insociti de oficerii orenduti spre primire pe langa domnele lor. Domnitoriulu, urmatu de D-nii oficeri straini si de suit'a sa, a trecut inaintea frontului celor doué divisiuni, dupa aceea trupele au defilatu pe dinaintea Mariei Sale, pentru a-si lua pozitiiunile cari li se prescrieser pentru manevra de a dou'a di. Inaltimea Sa si D-nii oficeri straini au pornitu in aceea di la Ferbinti, unde au ajunsu la 6 ore ser'a, instalandu-se cartiarulu generalu in acestu satu, in casele proprietariulu D. locotenentu-colonelu *E. Arionu*. La orele 7 ser'a, M. S. Domnitoriulu a intrunitu la prandiu pe D-nii oficeri straini, pe D-nii oficeri ai marelui cartiaru generalu etc.

Marti, 8 optomvre, la orele 10 demaneti'a, au sositu din Bucuresti la cartiarulu generalu D. colonelu *Asis-Bey*, comandante de regimentulu de artileria, D. majoru de statu-majoru *Oosman-Bey*, amandou oficeri in armata otomana, tramisi asemenea de guvernulu loru spre a asista la manevre. Dupa ce acesti doi oficeri s'au presintatu Inaltimei Sale, Domnitoriulu impreuna cu intregulu cartiaru generalu, a pornitu la Maia, spre a lua in persoana comand'a manevreloru celor trei divisiuni, cari aveau se operedie pe o linta intinsa, cuprinsa intre satele Maia, Sierbanosci, Dridu si Ferbinti.

Indata dupa sosirea Mariei sale la divisiunea I-a, acest'a — conformu dispositiuniloru prescrise, a deschis foculu si a inceputu ataculu asupra satulu Maia, si inaintandu dincolo de acestu sat, s'a urcatu pe platoulu pe care urma se se face junctiunea cu divisiunea II-a, care — trecandu Prahova la Rusiani, dupa ce mai antaiu cavaleria cu bateriele caleretic facusera unu atacu pe aripa drepta, s'a aretat spre stang'a pozitiunii, si dupa ce ambele divisiuni au inaintatu pe camp'la despre Ferbinti, s'a diaritu si divisiunea III-a venindu despre Dridu, condusa de D. generalu de divisiune Florescu, si astu-feliu prin concursulu celor trei divisiuni, cari — de si despartite de mai multu de diece chilometre, cu obstacole de strabatutu si treceri de Prahova si Ialomitia, pe mai multe poduri construite de geniu si de pontonari, dar sosindu la vreme, a efectuat luarea satulu Ferbinti, conformu ordiniloru date prinu dispositiunea generala de bataia.

Aceste manevre, cari au duratu pana la orele 5 ser'a, au fostu favorisate de tempulu mai frumosu si s'au executate cu ordine si precisiune, spre inalt'a satisfactiune a M. S. Domnitoriului. Trupele au intratu in urma vesele si fora a areta cea mai mica

obosela in cantonamentele lor respective, M. S. Domnitoriulu a intrunitu la orele 6 ser'a la prandiu, in cartirulu generalu dela Ferbinti, pe D-nii oficeri straini, pe D-nii generali comandanti si pe D-nii oficeri ai cartiarulu generalu, peste totu 50 persone.

Mercuri, 9 optomvre, M. S. Domnitoriulu impreuna cu D-nii oficeri straini, in misiune, si cu suit'a sa a pornitu, demaneti'a, din Ferbinti la Bucuresti, unde a ajunsu la orele 5 si diumetate dupa amedi. Trupeloru s'a datu repausu pentru aceea di, ordinandu-se a porni joi, 10 opt. spre a se afla cate trele divisiuni pentru diu'a de sambata, 12, opt. la Colintina, unde s'a executatu erasi o manevra. A dou'a di Domnitoriulu — insocitu de colonelulu Slaniceanu, ajutorulu majorulu generalu alu armatei de Ialomitia — a plecatu spre Colintina si dupa ce a facutu inspectiune pozitiiuniloru ce ocupau trupele concentrate de Colintina, cari aveau se executate in acea di manevra ce le era prescisa, Mari'a Sa s'a dusu la statulu Pipera, la ante-gard'a divisiunii I. Aci a fost intempnatu de DD. oficeri straini si a incalcatu spre a lua comand'a manevreloru, cari au inceputu prin ataculu divisiuniloru I. si II. in contra divisiunii III., condusa de D. generalu de divisiune I. E. Florescu, majoru-generalu alu armatei de Ialomitia, care ocupase pozitiiuni defensive pe Colintina, intre satulu Plumbuita, monastirea Plumbuita si Colintina. Dupa o lupta forte viua intre tiraliorii ambelor linii, si dupa ce cavaleria divisiuniloru I. si II. a reapsu unu atacu alu cavaleriei adverse asupra grupulu de tiraliori si asupra careurilor de infanteria, s'a deschis unu focu viuu asupra monastirii Plumbuita, chei'a pozitiiuni ocupate de disisiunea a III. si s'a luat acestu punctu cu asaltu la baioneta. Inimiculu, vedindu-se respinsu din acesta tare pozitiune, a inceputu retragerea pe tota linta, si astu-feliu divisiunile I. si II. au inaintatu si au ocupatu satulu Colintina, trecandu peste podulu construitu de geniu si de pontonari pe locul Colintinei.

Dupa acesta miscare, I. S. Domnulu a datu ordine se se sune semnalulu de incetare a manevrei si — dupa ce a trecut pe dinaintea frontulu trupelor — a adunatu pe DD. siefi de corpuri spre a li comunica impresiunile sale de la aceste manevre si s'a intorsu apoi, impreuna cu d. oficeri straini si statulu seu majoru, in capitala, la 4 1/2 ore d. a. Trupele au executatu cu precisiune ordinele prescise si — de si tempulu era inoratu si dispus spre ploie, mare numeru de locuitori ai capitalei venisera se privesca la miscarile trupelor.

Dumineca, 13. cur., M. S. Domn'a a sositu dela Sinaia, spre a asiste la serbarea militara, prin care s'au terminatu manevrele. In acesta di trupele au avutu repausu, ser'a a fost la palatu ceremoni'a baterii cuielor la diferitele standarde, er' luni, dupa santirea nouelor drapelo si distribuirea lor la corpurile respective, trupele au defilatu pe dinaintea M. S. Domnulu si Domnet, si a unui numerosu publicu din capitala, indreptandu-se apoi fia-care la garnisioanele lor.

Apertiurile mai detaiate, precum si descrierea serbatorescei dilei, in care se impartira drapelo noue ale ostirei romane, le reproducemu dupa „Presa“ :

„Concentrarile anuale, prevedute in legea din 1872, si manevrele cele mari militari sunt, precum s'a potutu vedea din faptu, scol'a cea mare si utile atatu pentru armata permanenta, catu si pentru armata teritoriale, compusa din cetatienii osteni; suntu in adeveru scol'a cea mai utile si nedispensabile pentru armata si natiune, campulu celu mare de exercitie, de desfasurarea capacitatii oficeriloru, de emulatiune, de imbarbare si de corectare a gresieleru.

Care romanu nu a simtitu anim'a sa palpandu de bucuria si de mandria nationale, candu a vedutu — doflandu acele mii de osteni intruniti, cu iutiela si voiosia pe campulu de arme, si demonstrandu ca suntu gata ori-candu'a respunde la apelulu patriei? — Cine a asistatu dilele trecut si n'a simtitu o viua bucuria in faci'a acelu spectaclu maretiu si a miscariloru imponenti si instructive militare — pe cari chiar strainii le au apreciatu — pe campiele intinse si accidentate de pe malulu Ialomitiei si acelu alu Colintinei, intre Banésa si Plumbuita, unde insusi M. S. Domnitoriulu se afla in capulu celor 18,000 de ostasi romani din armata permanenta si teritoriale? — Cine nu a fostu transportatu, — audiendu buibuitulu tunuriloru si privindu acelu campu de lupta si de evolutiuni militare, — in acei timpi de vietia nationale, candu Domnii nostri se gasiau totu deaun'a gat'a, in fruntea ostiriloru, adunate pentru aparerea tieriei?

Ceea ce ne-a facutu o forte placuta impresiune este simtiementulu militarescu ce s'a desteptatu in natiune, iubiroa ce s'a vedutu in anim'a intregoi populatiuni pertru armata romana si Domnitoriulu ei.

Sorbarea impartirii drapeloiloru noue la tota armata concentrata si defilarea ce au avutu locu ieri la 11 c. pe camp'la dela Banésa, au fost coa mai placuta ocaziune spre a constata acest'a.

Ieri, in adeveru, a avutu locu cea mai

frumosa serbatore nationala, cu care s'a inchieiatu acestu siru de serbatori ce se numescu: *canterarea anuale a armatei romane*.

Populatiunea capitalei astepta cu impatiencia acea di frumosa spre a merge se vedea pe fi predilecti ai tieriei, intruniti din tote anghururile, primindu pin man'a Domnitoriulu drapelo cele noue binecventate de capulu basericei nostre nationali.

Era unu spectaclu maretiu a vedea acele diecimii de mii de cetatieni, barbati si femei, betrani si tineri, formandu unu lantiu de anime vesele si iubitoare ce se insiruisse dela palatu si pana la Banésa, asteptandu pe ambele laturi ale podulu Mogosioiei si sioselei, ca se salute pe famili'a nostra Domnitoria, care mergea la campulu de arme. Acesta parada fu din cele mai stralucite. M. S. Domn'a cu damele de onore mergea in trasura, si M. S. Domnitoriulu, in uniforma de generalu, mergea calare la drept'a trasuroi, urmatu de unu stralucitu statu-majore.

Dupa sevorsirea oficiulu divinu de catra Pré S. S. Metropolitulu Primatu, asistatu si de mai multi Pré S. S. episcopi, Mari'a Sa Domnitoriulu a distribuitu drapelo cele noue, atatu regimentelor de infanteria, catu si celor de cavaleria, in presenti'a a 18,000 soldati si a oficeriloru romani, si in faci'a oficeriloru superiori tramisi de Poteri, si a imensei populatiuni a Capitalei, care nu mai vediusu unu asemenea imponentu spectaclu sub soarele Romaniei, care parea ca stralucesce in acea di mai multu ca totu-deaun'a.

Dupa distribuirea drapeloiloru, intre urarile animate ale soldatiloru, a inceputu indata defilarea armatei pe camp'la dela Banésa, care a tinutu mai multe de 2 ore. Regimentele, dupa ce au difilatu, s'au insiruitu pe laturu stanga a sioselei, pana aprupe de bariera, si au presintatu arm'a cu urari viue la intorcerea Mariloru Loru, Domnulu si Domn'a, spre palatu. M. Sa Domnitoriulu era inconjuratu de unu stralucitu statu-majore si insocitu de d-nii oficeri straini calari.

Astu-feliu concentrarile se terminara intr'o adeverata sorbato, cum capital'a nu a mai vedutu dela 1866.

Ultimulu actu alu acestei mari serbari este ordinulu de di, datu catra armata, de catra M. S. Domnitoriulu. Acestu actu respira atat'a patriotismu, demnitate si vigore, in catu nu este anima de Romanu, care se nu tresare la citirea lui.

Ecca si ordinulu de di a M. Sale Domnitoriulu Carolu I. datu catra armata :

Ostasi!

Pentru a treia ora voi ati sciutu se respundeti la apelulu ce v'amu facutu.

Ati dovoditu din nou, ca nu s'a storau din anim'a Romaniloru virtutile militari ale strabuniloru.

Redimata pe voi, Tier'a pote pasi cu incredere spre viitoriulu ei.

Ostasi! Ve multumescu la toti impreuna.

Astadi veti primi steagurile cele noue, simboluri a unei noue organizari a Armatei. Ele nu mai sunt somnele oclusive ale singurei armate permanente, precum erau cele vechi, ce se vor pastra de acum ca unu santu depositu. Steagurile cele noue infacisiedia tote elementele poterei militare, intréga Tier'a sub arme.

Voi ve veti aduna pururea in jurulu lor, candu voui ave trebuintia de voi, si veti dovedi in orice intemulare, ca cuvintele „Onore si Patria“, inscrite pe ele — sunt mai adunca inscrite in animele vostre.

Ostasi! Jurati, ca veti aperi totu-deaun'a aceste steaguri si ca veti fi gat'a a ve jertfi vietia pentru Tier'a vostra, a carei paza in onorea si drepturile ei ve este incredintata sub aceste semne!

Carol.

L. Dunare opt. 1874.

Avomu scole poporali de dieci de ani, si totusi forte raru gasesci plugari, cari se scie scrie si ceti. E trista acosta stare, inse e o marturisire ce nu se pote tagadu. Cei chiamati a conduce poporulu ar si comite unu pecatu strigatoriu la ceriuri, daca numai ar cutesa a-si deschide gur'a, ca se sustiena contrariulu; caci nu prin scusarea seu dora chiar laudarea si incuragiarea remanerii poporului in nesciintia se procura bunastarea omentimii. Se nu ne fie dara resine a spune cum stamu, ci — desvelindu imprumutatu dorurile in tota goletatea lor, se cercamu dupa locuirea potrivita.

Multe-su causele, cari facu ilusoriu rezultatulu scololoru nostre poporali. Ele s'au cernutu indolungatu si se cernu si astadi prin mai tote adunarile scolastice. Nu este inse destulu, ca so cernu in cercuri restrinse, caci reulu este generale. Trebuie dara cernute in publicitate, ca — constatandu-se odata reulu de generale, se ne si apucamu cu totii si in tota partile, ca se cercamu delaturareca lui.

Eu mi-tienu de detorinta nationale a face acest'a, dupa catu me ajuta poterile;

facea totu insula asiá, si trebuie să ajungem la o deslegare potrivita o cestiunii ce trebuie să ne preocupe. Din capul locului inse o spunu, că nu voi să impartiesc dora desoperiri nău, ci voi numai să imprăspetu cele ce le scim dora cu totii.

Feréscă Ddieu să orbecu in credinti'a, că dora rezultatulu scóleloru populari e ne-insemnatu numai la noi romani, firese vorbescu numai despre noi cesti din fericiti'a tíera a lui Pista infumuratulu. Nici că pôte să aiba unu resultatu indestulatoriu scóla populare in tíer'a ungréscă peste totu, candu stepanii dilei mai vreu perire de cátu luminare popóreloru, de-óra-ce luminarea acestora o tíenu de identica cu ingroparea stepanirii eschisive magiare. Apoi firese, că nu pôte fi progresu in o tíera poliglota, unde sudorea poporului peste totu, cérea domnií s'e o foloséscă numai spre binele unoi natiunalitati, dorindu apoi si cercandu pe tóte cáile tíene rea in orbía a celoru ce nu apartíenu rasei de la cárma. Peste totu dara potemu dice, că la noi se pôte observá numai unu progresu relativu alu scóleloru populari. Adeca singuratecele natiunalitati din acésta tíera, locuita de mai multe neamuri — vedíendu portarea mastera a celoru ce indrépta carulu statului — se pusera si se ingrigira de sórtea loru jertíndu din tóte poterile pentru luminarea neamului loru. Aci apoi e resultatulu relativu, alu scóleloru populari din Ungaria.

Noi romani avuram si avém si acú o sórte vitréga. Tóte neamurile ce locuiescu cu noi aci — se întovaresira, pe terenulu politicu si pre celu besericescu, se ne duca la perire. De aci vine apoi, că resultatulu relativu alu scóleloru populari romane este mai pucinu dora decâtu la alte natiunalitati.

Eu tíenu că scólele populari — ca se póta avé resultatulu vidibile in poporu — trebuie să fie bune si pentru ca se fie bune, trebuie sprignite din tóte pártile.

Ca se póta inse fi o scóla buna, in acestu diuaru de multe ori si forte cu de a amenutulu s'a aretatu că — ce se cere. Eu n'asi poté, decâtu repetá in scurtu cele cunoscutu. Ca o scóla se fie buna ni trebuie invetiatori buni; ca se potemu avé invetiatori buni, trebuie să dăm salarie mai mari invetiatoriloru; apoi chiar avendu invetiatoriu bunu, ni mai trebuie ca noi să procurám totu câte sunt de lipsa in scóla, pr. cárti, instruminte etc, ér invetiatorii se se intrunéscă in Reuniuni, pentru d'a se luminá imprumutatu si — impartesindu-si reciproc esperintiele pre tere-nulu didacticu — se póta ajunge cu totii a cunosce avantajiele, cari le esperiedia unulu séu altulu; in fine — ca scóla se aiba resultatulu doritu, trebuie să fie spriginita si din partea autoritatiloru din afora, nisuindu-se aceste-a indemná si — unde nu ajuta indemnulu — a fortia poporulu, ca se-si trameta copii la scóla, si apoi — dupa absolvarea scolei populari — a cercá, ca se aduca aminte tíeranzului, că elu scie scie si ceti.

Pentru a obtíene unu resultatulu pipabile de la scólele n'ar fi dara de ajunsu numai lucrarea nóstra, ci — dupa imprejurarea că strainii indelungatu tempu chiar au desvautitu poporulu d'a se interesá de scóla — ar mai trebui si sucursulu autoritatiloru administrative ale tíerei, cari se siléscă poporulu se-si dée copii la scóla, celu pucinu din inceputu, pana candu se va poté latí preste totu, in tóte straturile poporului, folosulu si necesitate scólei.

Mai antaiu se schítiediu procesulu primu si apoi se întoreu la cest'a, care are si mai mare insemnatate.

Cum e tat'a, asiá e fiulu: de aci apoi cum e invetiatoriu, asiá sunt si scolarii. Ca se póta invetiá copii ceva in scóla, trebuie dara ca invetiatoriu se scie ceva; ér ca invetiatoriu se fie adevératu invetiatoriu, noi trebuie să creám salariele invetiatorosci dupa cerintiele tempului.

Acést'a e prim'a cerintia, carca atorna dela vointi'a nóstra. Daca vom creá noi salarie bune pentru invetiatori, atunci nu numai vom físcusati de nepasare, ci vom fi si strapusi in pusetiunca, d'a poté cere de la invetiatori resultatulu doritu si vom fi invoscuti cu dreptulu de a prescrie, ca scengur'a ingrigire se li fie buna-starea scólei, cultur'a copiloru.

Mi-va aruncá aci cine-va in ochi, că nu potemu face acést'a, de óra-ce multimea de dári

a statului ni stóreco si celu diu urma fruptu alu sudórei si ne sugruma cu totulu. Cunoscu si cu nefericit'a stare a tíeranzului; sciu că nu mai poti scóte de la elu nimic, căci n'arc de unde se-ti dée. Apoi mai reflectu si la acea, că in multimea de dári a statului ar fi se se cuprinda si sustinerea scóleloru populari. Starea lucruloru la noi inse o cu totulu mastera pentru romanu. Noi platim dári, inse aceste dári nu se întrebuintiédia pentru luminarea poporului nostru. Pardonu! — ele s'ar întrebuintiá, pe cátu-va tempu pôte, si pentru instructiunea poporulu romanu, dar numai pre langa conditiunea Stepaniloru, d'a ne face cu totii magiari. Acést'a inse nu o potemu face si daca am voi; căci Ddieu a vóitu se nu fimu si se nu ne potemu preface in altu neamu, ci se remanenu pentru vecia — totu romani. Asiá ni aréta si incredintiedia trecutulu nostru estu vitrégu — de 17 sute de ani.

Asiá dara nu ni remane altu-ceva, decâtu se ni încordám si cele mai din urma poteru, pentru a sacrificá cátu potemu pentru imbunatatirea sortei invetiatoriloru; căci prin acést'a luminám poporulu, ér prin luminare i imbunatatim sórtea, si asiá va se scapa de rele. Nu va fi inse destulu, a salarisá pre invetiatori, dupa cerintiele tempului, ci se mai cere ca se li dăm si medilócele d'a poté propune, pr. cárti, instruminte etc

Nainte de tóte dara ni trebuie scu să avém baní. Eu tíenu, că ar fi bine daca in fie care comuna s'ar încarciná comitetulu parochiale cu resólverea acestei probleme. Preotulu se tíena predice, in beserica si la ori ce alte ocaziuni, despre insemnatatea scóleloru si necesitatea infíntiári unoi fondulu scolare, ér notarii, invetiatorii si toti intielegintii din comuna si juru, se-si tíena de detorintia nu numai a spriginí pre preotulu, ci — unde preotii sunt mai ruginiti si mai inderetnici — se se puna din tóte poterile a-ii luminá si a destoptá in ei o ambitiune sizelu in emulatiune. In urm'a acestora se se facea unu aruncu pre comuna — dupa cum vor íertá imprejurárele. Se nu dica cine-va că ast'a nu se pôte. Articiii de coi mai ne-insemnati pr. gaine, pui, óuc, tórn'a cáte o cupa de gruintia etc. in tóta cas'a se afla. Adune-se aceste-a tóte do odata — căci se pôte, daca va fi bunavointia in întreprindietori — si se potu vinde cu pretiu. Pe acésta cale se potu infíntiá in scurtu tempu fonduri scolastice confessionali in tóte comunele.

Daca vom avé fonduri scolastice confessionali preste totu, a tunci vom poté avé invetiatori buni, scóle provédute cu tóte cele de lipsa preste totu. Va remané numai, se ne mai ingrigim, ca invetiatorii nostri se se unéscă in Reuniuni, ca se póta lucrá in o directiune la desteptarea poporului, si apoi se ne ingrigim ca scólele se se cercetiede de prunci. Despre aceste-a inse de alta data. —

„Deprinderi in computulu din capu.“

Acest'a este titlulu manualulu ce in dílele trecute est de sub tipariu, lucratu de dlu invetiatoriu Em. Andreescu, cu multa prejudecare si diligintia. —

Manualulu este impartitu dupa cei d'antai trei ani de scóla — respective de deprindere a copilului; cuprinde mii de esemple din víeti'a practica, de care invetiatoriu popularu se se póta servi intru folosulu baietiloru incepetori.

Lips'a de manule de scóla la noi Romanii preste totu este fórte semtibile, încátu amu poté dice, că nici unu terenu nu ni este atátu de neglesu. De aceea, privindu opsiurulu dlui Andreescu, nu potemu se dicemu alt'a, de cátu — se salutám aparinti'a cu bucuria; ér dlui autoru se-i multiamim din anima — pentru labórea si bunavointi'a desvoltata si aci.

Domnií invetiatori, déca se voru folosi cu destulu zolu de acestu manualu, ci se voru convinge, cumca intru adevératu autorulu prin trad'a sa a coresponsu unoi lipse mari in scóla nóstra popularu, manuducendu pe instruitore ca se fie cátu mai practic si se facea cátu mai bunu sporiu in propunere. Esemplele insirate in acestu manualu — sunt b'ne alese si si acést'a ne dovedesce, că autorulu este barbatu de specialitate pe acestu terenu.

Apoi bucuri'a nóstra trebuie să fie cu atátu mai mare — cu cátu si din corpulu invetiatoroscu incepe dejá a se manifestá stimululu d'a provédé scóla cu manualele necesari.

Credinti'a mea este, că fratii invetiatori din tóte pártile se voru grabi a-si procurá acestu manualu, aretandu prin acést'a o interesare cátu mai víua pentru unu medilocu ce li se ofere spre cultur'a si crescerea mai perfepta a víitorei generatiuni. Mai incolo avendu invetiatorii si acelu folosu, că voru incuragiá prin cautarea si folosirea acestei cárti — pre mai multi barbati de scóla, cari — pôte că au asemenea manuale gat'a de tipariu, inse din lips'a increderei in cautarea si comperarea loru — nu esu cu ele la lumina. Scrietoriulu acestoru siruri inca se afla in asemenea situatiune. Cunóacemu lips'a si neajunsurile nóstre, si le cunosce si lumea; si tocmai de aceea nu ni-este íertatu a fi nepasatori — o data cu capulu, mai vertosu, fatia de cártile ce taia in sfer'a nóstra de activitate. Se cautám numai in víeti'a practica, ori care meseriasiu séu maístru, cum lu-numesce poporulu — cum cauta a se perfeptiá pe tóta diu'a, pentru ca se póta progresá, si cum deci si-procura unelte de lipsa, ér mai vertosu pe acelea, pe cari le aude si i se recomanda de mai nóuc, mai bune si folositorie intru maístru sa!

Déca este deci asiá; atunci cu atátu mai vertosu noi crescatorii trebuie să ne grabim a ni procurá cártile ce ne indruma si ne spriginescu in greu'a, dar — totu pre atátu de importantea chiamare.

M. Radna, in 3/15 oct. 1874.

A. D. Romanu
docinte.

Varietati.

(Butea amorului.) O íemplare fórte curiósa s'a petrecutu de curundu in orasiulu Ploiesci, in Romania. Unu dogariu séu butariu avé o nevésta juna si frumósa, pre care o iubiá multu, si i placea se o véda imbracata frumosu. Acum de cu tomna, precandu se apropiá culesulu víiloru, chiamá pre unu croitoriu ovreu, cu numele Avramu, ca se-i facea junei neveste o rochia. Evreulu ia mesura, dar — privindu rotundimea pieptului si atingandu corpulu bine proportionatu a junei neveste, lu-cuprinde óre care sentiu ascunsu, si nu numai scia ce se facea. Lucrandu la rochia, omulu cugetá ne'ntreruptu la stan'a ei. Cugetá că-lu prindu frigurile. Dupa ce gatá rochi'a, merge se vedea, că potrivese-se. Nevast'a erá vesela, cátu-i stá de bine. Evreulu, ca se mai aiba ocaziune, d'a converi cu ea, bagá inse vina că rochi'a nu stá bine si o duce érasí napoi. Manodi éra o aduce, si ér i afla alta vina. Si ast'a o face nefericitulu Avramu mai de multe ori. Nevast'a observá de pe pipaiturile lui, că de ce patimesce jidanulu si spune si barbatului. Acest'a se cugeta pucintelu, si dupa aceea de locu dice nev'stoi: „Mane candu vine croitoriuulu, eu me prefacu că plecu la víia; me voi re'ntorce inse indata, si tu se díci catra jupanulu Avramu — candu vei vedé că me re'tornu — se se ascunda in butea ast'a si-lu acopere cu paie-Manedi e vreulu vine érasí. Barbatulu i-si ia indata remasu bunu de la muiere si pleca — asecurandu pre jupanulu că i-e graba fórte si i va plati dupa rentorcerca de la víia. Avramu remane se probe die rochi'a. Abia potea respirá. De confusu nu mai scia ce facea si ce vorbia. Intentionile lu-faceau se se creda dejá de culpabile. „Vai de noi, éca vine barbatulu meu“ eschiamia nevast'a — „fugi si te ascunde in butea ast'a!“ Evreulu, mortu de frica, ascultá, si nevast'a lu-acopere cu paie. „Fire-ar alu dracului! am remasu de drumu,“ dice barbatulu íntrandu in casa; „me apucé se infundu butea ast'a pana de séra.“ Se pune si infunda butea si o duce la porta ca semnu de vindiare, întorcandu-o cu apertur'a cepului catra strada. Avramu priviá prin apertura, dora va vedé vre unu amicu. In fine vine pe acolo Iezik. Cum se apropia, aude strigandu: „Iezik! Iezik!“ — Avramu e in bute! cumpera butea cu ori ce pretiu si me scapa.“ Iezik cumperá butea, dupa multa toméla, cu — 20 de galbini si merge acasa dupa bani. Pana vine inderetru, butariulu schimba butea cu alt'a asemenea si Iezik candu o desfunda acasa — nu afla in ea pe Avramu! Reíntorce la butariu si érasí afla butea cu Avramu in pórt'a butariului.

„Iezik! Iezik! — Avramu e totu in bute, cumpera butea cu ori ce pretiu.“ Avramu dá si pentru acést'a bute, dupa o toméla si mai lunga — érasí 20 de galbini, inse nu se mai departá de langa bute. Candu voi se-o încarce, butariulu strigá pe nevésta se puna apa la focu ca se o oparésca. „Lasa-o neoparita!“ observá Iezik. Butariulu inse nu voiá a se invoi, sustienendu că nu pôte se venda marfa rea, căci si-face dauna, daca s'ar latí faime, că de la elu s'a c'imperatu marfa rea; de aceea vóiesce se o cerce nu cumva dora cura. Multa ostenála si numai in fine succede lui Iezik se impace pre butariu si se-lu induplece ca se ude butea numai cu apa rece si asiá se o probe die, că buna e. — Torná butariulu cá-eva donitie de apa, o clatári in susu si in diosu si lasá apoi se o încarce. Astu-feliu scapá Iezik pe Avramu din butea amorului.

(Societatea academica romana) a decernutu in siedinti'a publica de estu-tempu trei din premiele publicate pentru cele mai bune traduptiuni din autorii classici latini si greci, si anume dloru: A. D. Laurianu (fiulu), Dobrescu si Dumitrescu, toti-trei professori in Romania. —

(Revisi'a sciéntifica) cuprinde in nrulu de la 1. optovre urmatóriele materi- „Casatori'a dupa despartianta,“ novela de G. Marianu; „Versuri,“ de Luca Caragiale; „Condee,“ de Stemilu; „Betranulu catra amoru,“ poesia de Lara; „Serisori antropologicie“ de Cantacuzanu; „Viitoriulu,“ poesia de Meitani; „Notitie asupra salineloru,“ de St. Stefanescu. —

(Explicarea unei párti din credintiele datenile si moravurile natiunali,) studie literarie de G. D. Toculescu. Acésta publicatiune are se ésa in curundu de sub pressa, in Bucuresci. Ea tratédia despre credintiele, datenile si obiceiurile-Romaniloru la craciunu, la anulu novu, la prim'a maiu, despre Vífelimu, Stea, Brezaiá, Baluri, Paparude etc. si tínde a probá puritatea originii natiunii romane si vechitatea dateneloru sale. —

(Proesenulu „Kullmann,“) a atentatorei ui la víeti'a principelui Bismarck se pertractá naintea curtii juratiloru din Würzburg. Kullmann n'a doveditu parere de reu, decâtu numai că nu i-a succesu a-si essecutá propusulu dupa cum a doritu. Tribunalulu l'a judecatu la 14 ani inchisóre grea, si apoi la perderea drepturiloru cetatienesci pe 10 ani.

(Caracteristica domnéscă.) Aflám in o revist'a „Romanului,“ că Carolu voda placase la 3 lun'a curinte, cu unu terenu separatu, din Ploiesci, pentru a merge la mavre. La Mizilu lu-asteptá sub-prefectulu de Tobani, d. Craciunescu, care adunase numerosu tíerani, spre a întempiná preDomnitoriu. Terenu se oprí aci unu momentu, si Domnitoriu, adresandu-se subprefectului lu-íntrebá:

— Este prorumbu, suntu bucate?
— Suntu, Mari'a Ta, respunse subprefectulu, cu sinceritatea care se gasesce la oficialii tutaroru guverniloru.

— Mínte, Mari'a Ta! esclamá deodatu unu tíeranu dintre cei adunati. N'avém de móra, suntemu in sépa de lemnu; se scadeti birurile, Mari'a Ta, că ne prapadim!

Terenu intraceea se índepartá, pentru a duce pe Voda se asiste la jocurile militari. —

Nr. ossib. 720.

Prot. 360. 1874.

Provocare.

Toti stipendistii fundatiunii „Balla“-iane se provóca, ca la redicarea ver carei rate de stipendiu se produca adevorintia — pe langa frecentarea regulata a prelegeriloru — despre progresulu facutu in studiu, si studintii gimnasiali — testimoniele periodice, respective semestruali, ér academicii índice, in care se atestedia prin profesorii concerninti, că au facutu unu colochiu din fiacare studiu semestrulare ori anuale. La din contra, neadeverindu-se frecentarea regulata a prelegeriloru si progresulu, — Epitropi'a fonduriloru comune va fi necesitata a sistá stipendiele, rezervandu-le pentru alti individi, cari voru satisfice conditiuniloru indicate.

Aradu, 25 augustu nou 1874. Din siedinti'a plenaria a Epitropiei provisorie, pentru administrarea fonduriloru comune dieceseloru Aradu — Caransebesiu.

Dr. Atanasiu Sandor mp.

Presiedinte:

Atanasiu Tuducescu mp.

1—2

notariu.